ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
JEAN MONNET EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE
NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Η ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕ – ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΥΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ: ΝΟΜΙΚΗ ΙΣΧΥΣ, ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΚΑΙ ΚΩΛΥΜΑΤΑ

Αικατερίνη Μανιαδάκη, Αγγελική Ναστούλη

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018

Copyright 2018

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Κλεομένους 22Α, 106 75 Αθήνα
Τηλ. 210 7220508 Fax: 210 3617711
Email: jmcenter-athens@pspa.uoa.gr, www.jmce.gr

All rights reserved

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet δεν υιοθετεί πολιτικές ή άλλες θέσεις. Καταβάλλει, μάλιστα, προσπάθεια να παρουσιάζονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται σε όλες τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους ίδιους τους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου, του Διοικητικού Συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Περίληψη

Σε αυτή την εργασία εξετάζεται η κοινή Δήλωση ΕΕ- Τουρκίας για την επανεισδοχή των παράτυπων μεταναστών. Αρχικά, παρατίθενται κάποιοι ορισμοί ώστε να γίνει κατανοητή η ανάλυση που θα ακολουθήσει. Έπεται η πορεία προς την Δήλωση, το κείμενο της Δήλωσης και εξετάζεται η νομική και η δεσμευτική ισχύς της με βάση την ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και αν πληρούνται τα κριτήτια ώστε να θεωρηθεί η Τουρκία ασφαλής τρίτη χώρα . Στη συνέχεια, παρατίθενται στοιχεία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με τις επιστροφές, επαναπροωθήσεις, μετεγκαταστάσεις, αποδεικνύοντας ότι οι όροι της Δήλωσης δεν τηρούνται στο έπακρον, αν και ο ρυθμός των μεικτών μεταναστευτικών ροών που φτάνουν στην Ευρώπη έχει μειωθεί σημαντικά, όπως επίσης και οι θάνατοι στο Αιγαίο Πέλαγος. Επιπρόσθετα, γίνεται λόγος για τις πολιτικές βλέψεις της Τουρκίας , η οποία εκμεταλλεύτηκε την προσφυγική κρίση και τη γεωγραφική της θέση, ώστε να προωθήσει συμφέροντά της, δηλαδή επανεκκίνηση ενταξιακών διαπραγματεύσεων, απελευθέρωση των θεωρήσεων εισόδου και εκσυγχρονισμός της τελωνειακής ένωσης. Συμπερασματικά, η εργασία υπογραμμίζει την ανάγκη διατήρησης και εμβάθυνσης των σχέσεων της ΕΕ με τη Τουρκία και προτείνει πως ο επαναπροσδιορισμός της Δήλωσης με όρους νομικούς και δεσμευτικούς, θα μπορούσε να οδηγήσει στην τήρηση των συμφωνηθέντων κι από τις δύο πλευρές.

Λέξεις κλειδιά

Πρόσφυγες, μετανάστες, μεικτές μεταναστευτικές ροές, κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, νομική ισχύς, δεσμευτική ισχύς , ασφαλής τρίτη χώρα, εφαρμογή Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας, κωλύματα εφαρμογής, πολιτικές σκοπιμότητες, επαναπροώθηση, μετεγκατάσταση, χρηματοδότηση, προσφυγική κρίση, Σύμβαση της Γενεύης, Πρωτόκολλο Νέας Υόρκης, ενταξιακές διαπραγματεύσεις, απελευθέρωση θεωρήσεων εισόδου, εκσυγχρονισμός τελωνειακής ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 5

ΟΡΙΣΜΟΙ 7

Η ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΠΑΡΑΤΥΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ 12

I. Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΗΛΩΣΗ 12

II. Η ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ 13

III. Η ΝΟΜΙΚΗ ΙΣΧΥΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΤΡΙΤΗΣ ΧΩΡΑΣ 17

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΕ- ΤΟΥΡΚΙΑΣ 24

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 31

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 33

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 2015 ξέσπασε η προσφυγική κρίση που τάραξε τις ισορροπίες της ΕΕ. Η Ευρώπη ήταν απροετοίμαστη για κάτι τέτοιο, καθώς δεν διέθετε κοινή μεταναστευτική πολιτική όταν ξέσπασε το πρώτο κύμα. Οι λόγοι που ωθούν ανθρώπους να ξεριζώνονται από τα σπίτια τους και τη χώρα τους είναι οι πόλεμοι, οι φυσικές καταστροφές, οι δικτατορίες, οι διώξεις, η φτώχεια και οι περιβαλλοντικές αλλαγές. Για αυτούς τους ανθρώπους, λοιπόν, η Ευρώπη θεωρείται μία ασφαλής οδός για μία ασφαλή ζωή. Μάλιστα, σύμφωνα με την έκθεση του 2016 της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ[1] καταγράφησαν 65,6 εκατομμύρια βίαια εκτοπισμένοι άνθρωποι παγκοσίως, εκ των οποίων 22,5 εκατομμύρια ήταν πρόσφυγες. Οι μεικτές μεταναστευτικές ροές του 2015 προέρχονται κατά κύριο λόγο από τη Συρία – η οποία πλήττεται από εμφύλιο πόλεμο – από το Αφγανιστάν, από το Ιράκ.[2]

Όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση έτσι και τα επιμέρους κράτη-μέλη που την αποτελούν ήταν απροετοίμαστα να δεχθούν τα τεράστια κύματα μεικτών μεταναστευτικών ροών. Με αυτό το έργο επιφορτίστηκαν κυρίως η Ιταλία και η Ελλάδα, ως χώρες πρώτης υποδοχής. Χώρα κλειδί, αν και εκτός ΕΕ είναι η Τουρκία, η οποία στους κόλπους της περικλείει περίπου 3.000.000 πρόσφυγες, η πλειονότητα των οποίων είναι Σύροι. Περίπου 850.000 παράτυποι μετανάστες διέσχισαν τα σύνορα Τουρκίας – Ελλάδας το 2015 για να καταφύγουν στην ΕΕ[3]. Η Ελλάδα εν μέσω μίας βαθιάς κρίσης τόσο οικονομικής όσο και θεσμικής, με φαινόμενα έλλειψης εμπιστοσύνης προς τους δημοκρατικούς θεσμούς, ήρθε αντιμέτωπη με την ανάγκη διαχείρισης των μεικτών αυτών ροών, μην έχοντας συγκροτημένο δομικό και θεσμικό υπόβαθρο σχετικά με τη μετανάστευση. Ωστόσο, η ΕΕ υπήρξε σημαντικός αρωγός της παρέχοντάς της συμβουλές, τεχνογνωσία και φυσικά χρηματοδοτώντας την. Η ΕΕ λοιπόν κλήθηκε να συνδυάσει τις αξίες της για να επιλύσει το προσφυγικό διατηρώντας τη συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών – μελών της [4].

[1] Ετήσια Στατιστική Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, 20.06.2016 http://www.unhcr.org/gr/%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC

[2] Φίλης, Κ. (2017) Πρόσφυγες, Ευρώπη, Ανασφάλεια. Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος, σ. 19

[3] Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα. Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 222

[4] Φίλης, Κ. (2017) *Πρόσφυγες, Ευρώπη, Ανασφάλεια, ό.π.*,σ. 13

Η ΕΕ διαμόρφωσε, συνεπώς, ένα Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση, το οποίο παρουσίασε το Μάιο του 2015, προκειμένου να ανταποκριθεί επαρκώς και αποτελεσματικά στις ανάγκες της υφιστάμενης κατάστασης. Στόχος των δράσεών της ήταν η διαφύλαξη των συνόρων της ΕΕ από την παράτυπη μετανάστευση και η ενίσχυση των νόμιμων διόδων εισόδου. Επιπροσθέτως, κρίθηκε αναγκαία η συμβολή της ΕΕ προκειμένου να προστατευτούν οι πρόσφυγες από τα δίκτυα λαθραίας διακίνησης ανθρώπων και να μειωθεί ο αριθμός των ανθρώπινων ζωών που χάνονταν στο Αιγαίο. Ταυτόχρονα, βασικός στόχος ήταν η παροχή βοήθειας στις χώρες, που ήταν αποδέκτες του μεγαλύτερου όγκου των προσφύγων. Για το σκοπό αυτό μια ισχυρή κοινή πολιτική για το άσυλο καθώς και μια νέα ευρωπαϊκή πολιτική για τη νόμιμη μετανάστευση κρίθηκε σκόπιμη. Προς αυτή την κατεύθυνση, δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη Μετανάστευση, οικοδομήθηκε ένα Κεντρικό Ευρωπαϊκό Συστήμα Ασύλου (EASO), το σύστημα Eurodac που παρέχει στις χώρες της ΕΕ τη δυνατότητα να βοηθάνε στην ταυτοποίηση των αιτούντων άσυλο, καθώς και των ατόμων που έχουν συλληφθεί για παράνομη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Ένωσης, δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Συνοριοφυλακή και Ακτοφυλακή (FRONTEX) ενώ έγινε προσπάθεια για την αναθεώρηση του Συστήματος Δουβλίνο ΙΙΙ, προκειμένου να αποφορτιστούν τα κράτη πρώτης υποδοχής και να δημιουργηθεί ένα δικαιότερο σύστημα κατανομής των ευθυνών των κρατών – μελών, που να βασίζεται στην αλληλεγγύη.[5]

Στο πλαίσιο της πολιτικής αυτής, απαιτούνταν όχι μόνο η συνεργασία των κρατών – μελών της ΕΕ αλλά και η συνεργασία της ΕΕ με τρίτες χώρες. Η Τουρκία, η οποία αποτελούσε την τελευταία χώρα διέλευσης των προσφύγων πριν την είσοδό τους στα ευρωπαϊκά εδάφη, εκτιμήθηκε ως σημαντικός εταίρος προκειμένου να αναχαιτιστούν τα μεικτά μεταναστευτικά κύματα που κατέφθαναν στην Ευρώπη και να υλοποιηθούν οι στόχοι που εκφράστηκαν από την ΕΕ μέσω της μεταναστευτικής πολιτικής της. Η συνεργασία ΕΕ – Τουρκίας επί των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών έγινε στενότερη με το Κοινό Σχέδιο Δράσης για τη Μετανάστευση που υπεγράφη στις 29 Νοεμβρίου 2015 και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα με την κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας για την επανεισδοχή των παράτυπων μεταναστών, όπως αυτή ανακοινώθηκε στις 18 Μαρτίου 2016.

[5]ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, Βρυξέλλες 13.05.2015 COM(2015) 240 final ttps://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_el.pdf

Η κοινή Δήλωση ΕΕ- Τουρκίας, όμως, διχάζει λόγω της αμφισβητούμενης νομικής ισχύος της δημιουργώντας προβλήματα σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Η κατάσταση επιβαρύνεται λόγω της δυσπιστίας σχετικά με την ορθή εφαρμογή της και την τήρηση των δεσμεύσεων και από τις δύο πλευρές. Επιπλέον, ο ασταθής χαρακτήρας της τουρκικής πολιτικής ενισχύει τους φόβους για μη τήρηση της. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι αφενός να καταδείξει την ύπαρξη ή μη νομικής ισχύος στη Δήλωση ΕΕ- Τουρκίας και αφετέρου να διερευνήσει σε ποιο βαθμό εφαρμόζεται το κοινό ανακοινωθέν και από τις δύο πλευρές. Τέλος, θα γίνει μία απόπειρα κατάδειξης των πολιτικών σκοπιμοτήτων της Τουρκίας που προσπαθεί να προωθήσει ασκώντας πίεση μέσω της προσφυγικής κρίσης.

Χρήσιμη σε αυτό το σημείο θα ήταν μία παράθεση ορισμών προκειμένου να γίνει κατανοητό το θεσμικό και νομικό πλαίσιο που διέπει τον κώδικα μετανάστευσης και να εκτιμηθούν στη συνέχεια καλύτερα οι τυχούσες ενστάνσεις ή αντιρρήσεις σχετικα με την Κοινή Δήλωση.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Σύμβαση της Γενεύης[6] **:** Η διαδικασία της εφαρμογής ενός σώματος διεθνούς δικαίου, συμβάσεων και αρχών για την προστασία των προσφύγων, ξεκίνησε στις αρχές του 20ου αιώνα από την Κοινωνία των Εθνών, τον προκάτοχο των Ηνωμένων Εθνών στον απόηχο των εξελίξεων που ακολούθησαν το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κορυφώθηκε δε στις 28 Ιουλίου του 1951, όταν η Γενική Συνέλευση ενέκρινε τη σχετική με το Καθεστώς των Προσφύγων Σύμβαση. Η διεθνής αυτή σύμβαση αποτελεί το βασικό νομικό κείμενο για την προστασία των προσφύγων και ορίζει ποιος είναι πρόσφυγας καθώς και το είδος της νομικής προστασίας ή άλλης παροχής, καθώς και των κοινωνικών δικαιωμάτων που αυτός ή αυτή οφείλει να λάβει από τα κράτη που υπέγραψαν το έγγραφο. Επίσης, καθορίζει τις υποχρεώσεις του πρόσφυγα στις χώρες υποδοχής και ορίζει συγκεκριμένες ομάδες ατόμων, όπως οι τρομοκράτες, που δεν δικαιούνται προσφυγικής ιδιότητας. Αυτό το πρώτο "εργαλείο" περιόριζε την παροχή προστασίας στους Ευρωπαίους πρόσφυγες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

[6]ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ ΤΟΥ 1951 ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
https://www.unric.org/html/greek/pdf/refugeeconvention-GRE.pdf

Το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης[7] του 1967 διεύρυνε την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας καθώς το πρόβλημα των εκτοπισμένων πληθυσμών εξαπλωνόταν σε όλο τον κόσμο. Το Πρωτόκολλο αφαιρεί τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς που έθετε η αρχική Σύμβαση σύμφωνα με τους οποίους μόνο άτομα που εμπλέκονταν στα γεγονότα που συνέβησαν στην Ευρώπη πριν την 1η Ιανουαρίου του 1951, μπορούσαν να υποβάλλουν αίτηση ασύλου.

Πρόσφυγας : Σύμφωνα με το αρ. 1Α § 2 εδ. 1 της **Σύμβασης της Γενεύης**, πρόσφυγας θεωρείται «κάθε πρόσωπο το οποίο λόγω δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύσει την προστασία της χώρας αυτής, ή εάν δεν έχει υπηκοότητα και βρίσκεται, συνεπεία τέτοιων γεγονότων, εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του δεν δύναται ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν».

Ο πρόσφυγας διαφοροποιείται από τον οικονομικό μετανάστη, καθώς ο πρώτος εξαναγκάζεται για συγκεκριμένους λόγους να εγκαταλείψει τη χώρα του, της οποίας δεν απολαμβάνει πλέον την προστασία, ενώ ο δεύτερος επιλέγει να αναχωρήσει από τη χώρα του βάσει οικονομικών κριτηρίων ενώ εξακολουθεί να απολαμβάνει την προστασία αυτής. Συνεπώς, οι **πρόσφυγες** -σε αντίθεση με τους μετανάστες- δεν μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους όποτε θελήσουν, λόγω των επικρατουσών εκεί συνθηκών. Ο πυρήνας της προστασίας που απολαμβάνουν οι πρόσφυγες βάσει της Σύμβασης της Γενεύης βρίσκεται στα άρθρα 31-33 αυτής :

Η μη επιβολή ποινικών κυρώσεων λόγω παράνομης εισόδου και διαμονής (αρ. 31): Η παράνομη είσοδος και διαμονή ενός πρόσφυγα σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη δεν τιμωρείται ποινικά, εφόσον όμως συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

α. να απειλείται η ζωή ή η ελευθερία του,

β. να έρχεται απευθείας από τη χώρα στην οποία υφίσταται η απειλή αυτή, και

γ. να εμφανιστεί αμέσως στις αρμόδιες αρχές

[7] Protocol relating to the Status of Refugees
https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolStatusOfRefugees.aspx

Η μη απέλαση (αρ. 32 της Σύμβασης της Γενεύης): Πρόσφυγας ο οποίος διαμένει νόμιμα σε ένα από τα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση κράτη δεν επιτρέπεται να απελαθεί, **παρά μόνο** εάν αυτό επιβάλλεται από λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

Η μη επαναπροώθηση (αρ. 33 της Σύμβασης της Γενεύης): Τα συμβαλλόμενα κράτη απαγορεύεται να αποστείλουν πρόσφυγα σε χώρα (είτε πρόκειται για την χώρα καταγωγής του είτε όχι) στην οποία κινδυνεύει η ζωή ή η ελευθερία του για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων. Η μη επαναπροώθηση (non-refoulement) αποτελεί βασική αρχή του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και εφαρμόζεται σε κάθε πρόσωπο που εμπίπτει στην έννοια του πρόσφυγα κατά τη Σύμβαση της Γενεύης, είτε αυτός έχει αναγνωριστεί ως τέτοιος είτε όχι και ανεξαρτήτως της νόμιμης εισόδου του στη χώρα. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι η αρχή της μη επαναπροώθησης διαμορφώνει ένα πλαίσιο προστασίας από τον κίνδυνο διώξεων καθώς, ακόμη και στις περιπτώσεις που ένα κράτος δεν χορηγεί άσυλο, είναι υποχρεωμένο να μην αποστείλει τα άτομα σε έδαφος που υπάρχει ο παραπάνω κίνδυνος.

Καθεστώς επικουρικής προστασίας Οι προϋποθέσεις χορήγησης του καθεστώτος αυτού διέπονται από την εθνική[8] και ευρωπαϊκή[9] νομοθεσία. Το καθεστώς επικουρικής προστασίας χορηγείται σε πρόσωπα που κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή βλάβη στη χώρα καταγωγής τους. Η σοβαρή βλάβη, σύμφωνα με το νόμο, συνίσταται σε: α) θανατική ποινή ή εκτέλεση, ή β) βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, γ) σοβαρή προσωπική απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας αμάχου λόγω βίας ασκούμενης αδιακρίτως σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύρραξης. Το άσυλο και η επικουρική προστασία είναι πολύ παρεμφερή καθεστώτα, συμπεριλαμβάνονται δε στον ενιαίο όρο 'καθεστώς διεθνούς προστασίας', που σημαίνει ότι ένα άτομο απολαμβάνει προστασία από τη διεθνή κοινότητα / ένα άλλο κράτος, επειδή η δική του/της χώρα δεν μπορεί ή αρνείται να

[8]ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 141 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση) https://www.synigoros.gr/resources/docs/p-d--141_2013.pdf

[9]ΟΔΗΓΙΑ 2011/95/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2011 , άρθρο 2 § στ http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=52a04b754

τον/την προστατεύσει (δηλαδή να του/της εξασφαλίσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματά του/της).

Αιτών άσυλο[10]**:** Το άτομο που έχει υποβάλει το αίτημα να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας, αλλά το αίτημά του δεν έχει αξιολογηθεί οριστικά. Ο όρος αναφέρεται στο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από την υποβολή του αιτήματος μέχρι την οριστική απόφαση και σε καμία περίπτωση δεν προδικάζει την έκβαση της απόφασης, αφού μερικοί αιτούντες άσυλο θα αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες και μερικοί άλλοι όχι.

Ασφαλής Τρίτη Χώρα : Σύμφωνα με το αρ. 20 (Άρθρο 38 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ) § 1[11] μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής τρίτη χώρα για ένα συγκεκριμένο αιτούντα, όταν πληρούνται σωρευτικά τα εξής κριτήρια: α. δεν απειλούνται η ζωή και η ελευθερία του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, ή πολιτικών πεποιθήσεων, β. η χώρα αυτή τηρεί την αρχή της μη επαναπροώθησης, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, γ. δεν υπάρχει κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τον αιτούντα κατά το άρθρο 15 του π.δ. 141/2013,δ. η χώρα αυτή απαγορεύει την απομάκρυνση κάποιου σε χώρα όπου αυτός κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία, όπως ορίζεται στο διεθνές δίκαιο, ε. υπάρχει η δυνατότητα να ζητηθεί το καθεστώς του πρόσφυγα και, στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, να του χορηγηθεί προστασία σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης και στ. ο αιτών έχει σύνδεσμο με την εν λόγω τρίτη χώρα, βάσει του οποίου θα ήταν εύλογο για αυτόν να μεταβεί σε αυτή.

Πρώτη Χώρα Ασύλου : Σύμφωνα με το αρ. 19 (Άρθρο 35 της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ)[12] μία χώρα θεωρείται ως πρώτη χώρα ασύλου για τον αιτούντα με την προϋπόθεση ότι θα γίνει εκ νέου δεκτός στη χώρα αυτή, εάν αυτός έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από αυτή και απολαμβάνει ακόμη της σχετικής προστασίας, ή απολαμβάνει άλλης αποτελεσματικής προστασίας στην εν λόγω χώρα, επωφελούμενος μεταξύ άλλων από την αρχή της μη επαναπροώθησης.

---

[10] Στο ίδιο, άρθρο 2 § θ

[11] ΟΔΗΓΙΑ 2013/32/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουνίου 2013 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/El/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032&from=El

[12] Στο ίδιο.

Μεικτές μεταναστευτικές ροές: Μεγάλος αριθμός προσφύγων και αιτούντων άσυλο που επιθυμούν να φτάσουν στην Ευρώπη χρησιμοποιούν τις ίδιες επικίνδυνες οδούς με τους παράνομα εισερχόμενους μετανάστες. Παρότι ο στόχος τους είναι κοινός, οι ανάγκες προστασίας των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο είναι διαφορετικές από αυτές των μεταναστών.

Εθελούσια Επιστροφή: Η επιλογή των προσφύγων να επιστρέψουν στις εστίες τους, μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν και υπάρχει σταθερότητα. Η λύση αυτή προτιμάται από την πλειονότητα των προσφύγων. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ ενθαρρύνει τον εθελοντικό επαναπατρισμό ως την καλύτερη λύση για τους πρόσφυγες. Μάλιστα προσφέρει συχνά τα έξοδα μεταφοράς και ένα αρχικό πακέτο βοήθειας. Σε ορισμένες περιπτώσεις η βοήθεια επεκτείνεται στην ανοικοδόμηση κατοικιών και κοινοτικών υποδομών. Τα προγράμματα αυτά απευθύνονται και στους εσωτερικά εκτοπισμένους και στους επαναπατρισθέντες πρόσφυγες, ακόμη και σε φτωχούς ανθρώπους που ζουν στην περιοχή και δεν έχουν μετακινηθεί ποτέ.

Μετεγκατάσταση (Relocation): Η μεταφορά ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας από ένα κράτος – μέλος της ΕΕ σε ένα άλλο, με στόχο την πιο δίκαιη κατανομή των αιτούντων άσυλο.[13]

Επανεγκατάσταση (Resettlement) : Η μεταφορά ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας από Τρίτες χώρες στο έδαφος των κρατών – μελών της ΕΕ.[14]

[13] Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία. Γλωσσάριο για την Μετανάστευση, σ. 32 file:///C:/Users/User/AppData/Local/Packages/microsoft.windowscommunicationsapps_8wekyb3d8bbwe/LocalState/Files/S0/7/iml_20[1831].pdf

[14] Στο ίδιο, σ. 66

Η ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΙΣΔΟΧΗ ΠΑΡΑΤΥΠΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

I. Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Η συνεργασία ΕΕ – Τουρκίας ως προς την αντιμετώπιση των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών ανάγεται στο διμερές Πρωτόκολλο που υπεγράφη στις 08 Νοεμβρίου του 2001 μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας και κυρώθηκε με το Ν. 3030/2002. Το Πρωτόκολλο αυτό αφορά την επιστροφή στην Τουρκία παράτυπων μεταναστών από την ενδοχώρα της Ελλάδος, εξαιρώντας έτσι τα νησιά.[15]

Ακολουθεί η Συμφωνία Επανεισδοχής που υπεργράφη μεταξύ ΕΕ – Τουρκίας στις 16 Δεκεμβρίου του 2013[16] κι αποτελούσε μέρος της ευρείας ευρωπαϊκής πολιτικής για τον έλεγχο των συνόρων. Έχοντας εις γνώσην την κομβική θέση της Τουρκίας ως χώρα διέλευσης για πρόσφυγες και μετανάστες η ΕΕ προχώρησε στη συμφωνία ανοίγοντας συζητήσεις για την απελευθέρωση της θεώρησης εισόδου (visa). Στόχος της συμφωνίας είναι να ενισχυθεί ο χειρισμός της μη εξουσιοδοτημένης μετανάστευσης στην ΕΕ και στην Τουρκία, ορίζοντας αποτελεσματικές διαδικασίες για την επιστροφή όσων προσώπων δεν πληρούν τις προϋποθέσεις εισροής, παρουσίας ή διαμονής σε κράτος-μέλος της ΕΕ.

Στις 29 Νοεμβρίου του 2015 εγκρίθηκε το Κοινό Σχέδιο Δράσης ΕΕ-Τουρκίας[17], με το οποίο η Τουρκία δεσμεύτηκε να περιορίσει την παράτυπη μετανάστευση προς την ΕΕ. Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό η Τουρκία κλήθηκε να ενταντικοποιήσει τις προσπάθειες της για τον περιορισμό της κίνησης προσώπων από τον χώρο της προς την ΕΕ, καθώς και να δέχεται πίσω όλους τους παράτυπους μετανάστες που διήλθαν από το έδαφος της με προορισμό την ΕΕ και δεν έχρηζαν διεθνούς προστασίας. Η Τουρκία ως αντάλλαγμα θα λάμβανε επιχορήγηση 3.000.000 ευρώ για να καλύψει τις ανάγκες των Σύρων προσφύγων αποκλειστικά. Ωστόσο, οι ροές δεν μειώθηκαν με το σχέδιο αυτό.

Το 2016, η ΕΕ αποφάσισε να πάρει πιο δραστικά μέτρα, καθώς το Κοινό Σχέδιο Δράσης ΕΕ-Τουρκίας το 2015 δεν πέτυχε τον στόχο του. Στις 18 Μαρτίου 2016 η ΕΕ και η Τουρκία

---

[15] Νόμος υπ΄αριθμόν 3030/2002 file:///C:/Users/User/Downloads/document.pdf

[16]Readmisson Agreement between EU- Turkey
https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0239:FIN:EN:PDF

[17] EU-Turkey joint action plan http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_en.htm

προέβησαν σε ένα ανοικοινωθέν τύπου το υπ΄αριθμόν 114/16 σύμφωνα με το οποίο οι ακόλουθες τρεις κατηγορίες νεοαφιχθέντων από την Τουρκία στην νησιωτική Ελλάδα θα επιστρέφονται στην Τουρκία με έξοδα της ΕΕ: α) όσοι δεν κάνουν αίτηση ασύλου στην Ελλάδα, β) όσων η αίτηση ασύλου εξετάζεται από τις ελληνικές αρχές και κρίνεται αβάσιμη, συμπεριλαμβανομένων όσων οι αιτήσεις απορρίπτονται ως προδήλως αβάσιμες και εντάσσονται στην ταχύρυθμη διαδικασία και γ) όσων οι αίτηση ασύλπου εξατάζεται από τις ελληνικές αρχές και κρίνεται απαράδεκτη.Η Τουρκία ως αντάλλαγμα θα προωθεί στην ΕΕ έναν Σύρο πρόσφυγα για κάθε Σύρο πρόσφυγα που θα δέχεται από την Ελλάδα[18].

ΙΙ. ΚΟΙΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΕΕ- ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Ακολουθεί αυτούσιο το κείμενο της Κοινής Δήλωσης, ώστε να γίνει η ορθή κατανόησή του.

«Προκειμένου να εξαρθρωθεί το επιχειρηματικό μοντέλο των διακινητών και να προσφερθεί στους μετανάστες μια εναλλακτική λύση ώστε να μη βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, η ΕΕ και η Τουρκία αποφάσισαν σήμερα να δώσουν τέλος στην παράτυπη μετανάστευση από την Τουρκία προς την ΕΕ. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, συμφώνησαν ως προς τα εξής πρόσθετα σημεία δράσης:

1) Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα θα επιστρέφονται σε αυτήν. Αυτό θα συμβαίνει σε πλήρη συμφωνία με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, άρα με αποκλεισμό κάθε είδους ομαδικών απελάσεων. Όλοι οι μετανάστες θα προστατεύονται σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα και τηρουμένης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Θα πρόκειται για προσωρινό και έκτακτο μέτρο που είναι απαραίτητο προκειμένου να σταματήσει ο ανθρώπινος πόνος και να αποκατασταθεί η δημόσια τάξη. Οι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά θα καταγράφονται δεόντως και τυχόν αιτήσεις ασύλου θα διεκπεραιώνονται ατομικά από τις ελληνικές αρχές δυνάμει της οδηγίας για τις διαδικασίες ασύλου, σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Οι μετανάστες που δεν αιτούνται άσυλο ή η αίτηση των οποίων κρίνεται αβάσιμη ή απαράδεκτη βάσει της ως άνω οδηγίας θα επιστρέφονται στην Τουρκία. Η Τουρκία και η Ελλάδα, με τη συνδρομή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της ΕΕ, θα λάβουν τα αναγκαία μέτρα και θα συνάπτουν εφόσον απαιτείται διμερείς διακανονισμούς, περιλαμβανομένης και της παρουσίας τούρκων

[18] Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα, ό.π., σ.225-226

αξιωματούχων στα ελληνικά νησιά και Ελλήνων αξιωματούχων στην Τουρκία από τις 20 Μαρτίου 2016, για να εξασφαλίζεται η επικοινωνία και ως εκ τούτου να διευκολύνεται η απρόσκοπτη εφαρμογή των εν λόγω διακανονισμών. Η ΕΕ θα καλύψει τις δαπάνες των επιχειρήσεων επιστροφής παράτυπων μεταναστών.

2) Για κάθε επιστροφή Σύρου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύρος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην ΕΕ, λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων τρωτότητας του ΟΗΕ. Θα συσταθεί μηχανισμός, με τη συνδρομή της Επιτροπής, των οργανισμών της ΕΕ και άλλων κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης και της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ο οποίος θα διασφαλίζει ότι η αρχή αυτή θα εφαρμόζεται από την ίδια ημέρα από την οποία αρχίζουν οι επιστροφές. Θα δοθεί προτεραιότητα στους μετανάστες που δεν έχουν προηγουμένως εισέλθει ή επιχειρήσει να εισέλθουν παρατύπως στην ΕΕ. Από την πλευρά της ΕΕ, η επανεγκατάσταση στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού θα υλοποιηθεί, κατ' αρχήν, με τήρηση των δεσμεύσεων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο των συμπερασμάτων των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 20 Ιουλίου 2015, σύμφωνα με τις οποίες παραμένουν 18.000 θέσεις επανεγκατάστασης. Οι τυχόν περαιτέρω ανάγκες επανεγκατάστασης θα υλοποιούνται μέσω παρόμοιου εθελοντικού διακανονισμού έως του ανώτατου ορίου 54.000 πρόσθετων ατόμων. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου επικροτούν την πρόθεση της Επιτροπής να προτείνει τροποποίηση στην απόφαση περί μετεγκατάστασης της 22ας Σεπτεμβρίου 2015, ώστε τυχόν δεσμεύσεις μετεγκατάστασης που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του εν λόγω διακανονισμού να συμψηφίζονται με μη διατεθείσες θέσεις δυνάμει της απόφασης. Εφόσον οι διακανονισμοί αυτοί δεν επιτύχουν τον στόχο του τερματισμού της παράτυπης μετανάστευσης και ο αριθμός των επιστροφών πλησιάσει τους αριθμούς που προβλέπονται ανωτέρω, ο μηχανισμός αυτός θα επανεξεταστεί. Εφόσον ο αριθμός των επιστροφών υπερβεί τους αριθμούς που προβλέπονται ανωτέρω, ο μηχανισμός αυτός θα καταργηθεί.

3) Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή χερσαίων οδών παράνομης μετανάστευσης από την Τουρκία προς την ΕΕ και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες καθώς και με την ΕΕ.

4) Όταν τείνουν να σταματήσουν οι παράτυπες διελεύσεις μεταξύ Τουρκίας και ΕΕ ή, τουλάχιστον μειωθούν σε σημαντικό βαθμό και κατά διατηρήσιμο τρόπο, θα ενεργοποιηθεί το εθελοντικό πρόγραμμα εισδοχής για ανθρωπιστικούς λόγους. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα συνεισφέρουν στο πρόγραμμα εθελοντικά.

5) Η εφαρμογή του χάρτη πορείας για την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων θα επισπευσθεί σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη προκειμένου να αρθούν οι υποχρεώσεις

θεώρησης για τους τούρκους πολίτες το αργότερο έως τα τέλη Ιουνίου του 2016, με την προϋπόθεση ότι θα έχουν εκπληρωθεί όλα τα κριτήρια. Προς τούτο, η Τουρκία θα προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για να ανταποκριθεί στις εναπομένουσες απαιτήσεις ούτως ώστε να μπορέσει η Επιτροπή, μετά την απαιτούμενη αξιολόγηση της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια, να υποβάλει κατάλληλη πρόταση έως τα τέλη Απριλίου, βάσει της οποίας θα λάβουν τελική απόφαση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

6) Η ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την Τουρκία, θα επισπεύσει περαιτέρω την εκταμίευση των 3 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχαν αρχικά εγκριθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία και θα εξασφαλίσει την χρηματοδότηση περαιτέρω έργων για τα πρόσωπα που τελούν υπό προσωρινή προστασία και έχουν εντοπισθεί με ταχεία συμβολή της Τουρκίας πριν από το τέλος του Μαρτίου. Ένας πρώτος κατάλογος συγκεκριμένων σχεδίων για τους πρόσφυγες, ιδίως στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, των υποδομών, της διατροφής και άλλων εξόδων διαβίωσης, που μπορούν να χρηματοδοτηθούν ταχέως από τη διευκόλυνση, θα καταρτισθεί από κοινού, εντός μίας εβδομάδας. Όταν θα έχουν σχεδόν εξαντληθεί οι πόροι αυτοί και υπό την προϋπόθεση ότι οι ανωτέρω δεσμεύσεις έχουν εκπληρωθεί, η ΕΕ θα κινητοποιήσει συμπληρωματική χρηματοδότηση της διευκόλυνσης ύψους 3 δισεκατομμυρίων ευρώ μέχρι το τέλος του 2018.

7) Η ΕΕ και η Τουρκία σημείωσαν με ικανοποίηση τις διεξαγόμενες εργασίες για την αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης.

8) Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Τουρκία επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους για νέα ενεργοποίηση της ενταξιακής διαδικασίας όπως ορίζεται στην κοινή τους δήλωση της 29ης Νοεμβρίου 2015. Εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για το άνοιγμα του Κεφαλαίου 17 στις 14 Δεκεμβρίου 2015 και αποφάσισαν ως επόμενο βήμα να ανοίξουν το κεφάλαιο 33 κατά τη διάρκεια της ολλανδικής Προεδρίας. Σημείωσαν με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή θα υποβάλει σχετική πρόταση τον Απρίλιο. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες για το άνοιγμα άλλων κεφαλαίων θα συνεχιστούν με ταχύτερο ρυθμό, χωρίς να επηρεάζονται οι θέσεις των κρατών μελών σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες.

9) Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα συνεργασθούν με την Τουρκία σε κάθε κοινή προσπάθεια βελτίωσης των ανθρωπιστικών συνθηκών στο εσωτερικό της Συρίας, ιδίως σε ορισμένες περιοχές κοντά στα τουρκικά σύνορα, η οποία θα έδινε την δυνατότητα στον τοπικό πληθυσμό και τους πρόσφυγες να ζήσουν σε ασφαλέστερες περιοχές.»[19]

[19] Κοινή Δήλωση ΕΕ- Τουρκίας,18 Μαρτίου 2016 http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/

Σε ερωτήσεις που δέχθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή[20] έδωσε διευκρινιστικές απαντήσεις για διάφορα θέματα επί του ζητήματος. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή τόνισε πως οι αρχηγοί και οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών που πήραν μέρος στο Συμβούλιο συμφώνησαν ότι η Επιτροπή θα συντονίζει και θα οργανώνει τις αναγκαίες δομές στήριξης για την αποτελεσματική εφαρμογή της Δήλωσης. Ο Πρόεδρος της Κομισιόν Juncker διόρισε τον Maarten Verwey ως συντονιστή της δήλωσης Ε.Ε. – Τουρκίας. Επίσης, δημιουργήθηκε μία διευθύνουσα Επιτροπή υπό την προεδρία της Επιτροπής που απαρτίζεται από την Ελλάδα, τον EASO , τον Frontex, την Europol, τους εκπροσώπους της Προεδρίας του Συμβουλίου, την Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Γερμανία ώστε να επιβλέπει την εφαρμογή της δήλωσης όσον αφορά τις επιστροφές, την επανεγκατάσταση και για να αντιμετωπίζει σημεία συμφόρησης.

Επίσης, διευκρίνισε τις διαδικασίες που πρέπει να υλοποιηθούν από την πλευρά της Τουρκίας ώστε να απελευθερωθούν οι θεωρήσεις :

- Έκδοση βιομετρικών ταξιδιωτικών εγγράφων πλήρως συμβατών με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα
- Υιοθέτηση μέτρου πρόληψης της διαφθοράς που προβλέπεται από τον χάρτη πορείας
- Σύναψη συμφωνίας επιχειρησιακής συνεργασίας με την Europol
- Αναθεώρηση της νομοθεσίας και των πρακτικών για τη τρομοκρατία σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα
- Ευθυγράμμιση νομοθεσίας για τη προστασία προσωπικών δεδομένων στα πρότυπα της Ε.Ε.
- Προσφορά αποτελεσματικής δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις σε όλα τα κράτη – μέλη της Ε.Ε.
- Εφαρμογή της συμφωνίας επανεισδοχής Ε.Ε.- Τουρκίας σε όλες τις διατάξεις της

Επιπρόσθετα, υπογραμμίστηκε πως η χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Μηχανισμού για τους Πρόσφυγες στη Τουρκία υποστηρίζει τους πρόσφυγες κι όχι την Τουρκία, πως τα κράτη – μέλη πρέπει να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της EASO, ώστε να ξεπεραστεί η βραδύτητα στις διαδικασίες ασύλου, καθώς και πως είναι ευθύνη των ελληνικών αρχών η τήρηση της ασφάλειας στα hotspots, πάντα σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Επιπλέον επισημάνθηκε πως οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται ατομικά – λαμβάνοντας υπόψιν τις ευάλωτες ομάδες – σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ε.Ε., του διεθνούς δικαίου και της αρχής της

[20] Implementing the EU-Turkey Statement – Questions and Answers. Brussels, 8 December 2016 http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-4321_en.htm

μη επαναπροώθησης και πως όλοι οι αιτούντες μπορούν να προσφύγουν στην απόφαση. Τέλος, αναφέρθηκε πως οι Σύροι που επιστρέφονται στη Τουρκία θα λάβουν προσωρινή προστασία και πως οι μετανάστες θα φιλοξενηθούν είτε σε ανοικτές είτε σε κλειστές εγκαταστάσεις υποδοχής στα ελληνικά νησιά , καθώς περιμένουν την επιστροφή τους.

III. ΝΟΜΙΚΗ ΙΣΧΥΣ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΤΡΙΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Εξετάζοντας τη νομική ισχύ της Συμφωνίας ΕΕ. – Τουρκίας θα πρέπει να αναφερθούμε στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Η διεθνής διαδικασία σύναψης συμφωνιών καθορίζεται στο άρθρο 218 (πρώην άρθρο 300 της ΣΕΚ) της ΣΛΕΕ.[21] Αυτό το άρθρο ρυθμίζει τη διαπραγμάτευση, τη σύναψη, τη συναινετική τροποποίηση, την αναστολή και την κατάργηση διεθνών Συμφωνιών μεταξύ Ε.Ε. και τρίτων χωρών ή διεθνών οργανισμών. Ωστόσο, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) έχει προβεί σε διασταλτική ερμηνεία του περιεχομένου της ΣΛΕΕ, καθορίζοντας πως όλες οι μορφές σύμβασης που έχουν δεσμευτική ισχύ συμπεριλαμβάνονται στον όρο «συμφωνίες»[22].

Όσον αφορά τη Δήλωση Ε.Ε.- Τουρκίας φαίνεται να μη πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 218 της ΣΛΕΕ κι επομένως δε μπορεί να χαρακτηριστεί ως συμφωνία. Πρώτον, δεν μεσολάβησε εντολή προς την Επιτροπή για διαπραγμάτευση, έκφραση θέσης επί του ζητήματος από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και κύρωσή της από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Δεύτερον, οι όροι που χρησιμοποιούνται στο κείμενο παραπέμπουν σε πολιτικό περιεχόμενο κι όχι σε νομική συμφωνία. Επίσης, δεν υπάρχει αλληλεξάρτηση των συμβαλλόμενων μελών ως προς την διεκπεραίωση των υποχρεώσεών τους. Τέλος, ούτε κάποια δεσμευτική ισχύς διέπει τη Δήλωση ώστε να μπορέσει να θεωρηθεί συμφωνία βάσει της διευρυμένης έννοιας που εισήγαγε το ΔΕΕ[23]. Ωστόσο τίθεται θέμα περί δέσμευσης της ΕΕ προς την Τουρκία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο κι όχι σύμφωνα με το ευρωπαϊκό, αφού σύμφωνα με το Διεθνές Δικαστήριο ορίζεται πως μία συμφωνία είναι δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέλη ανεξαρτήτως της δομής και του

[21] Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EL

[22] Η συμφωνία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016: Μία πρώτη νομική και πρακτική αποτίμηση. file:///C:/Users/User/Desktop/ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑ/άρθρο%20περάκη.pdf

[23] Στο ίδιο

λεξιλογίου της, εφόσον αυτά έχουν εκφράσει με οποιονδήποτε τρόπο τη βούλησή τους να δεσμευτούν από αυτή[24].

Οι θεσμικοί παράγοντες της ΕΕ και ο ίδιος ο Πρόεδρος του ΕΚ ωστόσο την παρουσίαν ως δεσμευτικό μέτρο, το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί σύμφωνα με την αρχή της καλής πίστης [25]. Η Δήλωση αποτελεί ουσιαστικά ένα είδος συνεννόησης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, δηλαδή των αρχηγών των κρατών-μελών της ΕΕ και της Άγκυρας, ώστε να επιλυθεί ένα φλέγον ζήτημα που επηρεάζει και τις δύο πλευρές. Η Δήλωση εκλείπει νομικής και δεσμευτικής ισχύος, όπως αναφέρθηκε, και στην ουσία πρόκειται για ένα κείμενο πολιτικών δεσμεύσεων, το οποίο συστάθηκε εν γνώσει των αρχηγών των κρατών – μελών και το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί σύμφωνα με την ενωσιακή αρχή της καλόπιστης συνεργασίας[26]. Μάλιστα η Νομική Υπηρεσία του ΕΚ τη θεωρεί απλή πολιτική συμφωνία που δεν παράγει έννομα αποτελέσματα και δεν έχρηζε τήρησης της διαδικασίας που ορίζει το άρθρο 218 της ΣΛΕΕ για την διαπραγμάτευση των συμφωνιών μεταξύ ΕΕ- τρίτων χωρών[27]. Όσον αφορά την αλληλεξάρτηση των συμβαλλόμενων μελών αυτή συνίσταται σε θεωρητικό επίπεδο μόνο στην εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων από τη πλευρά της Τουρκίας και στην εκταμίευση της χρηματοδότησης από την ΕΕ προς τη Τουρκία. Αφού όμως δεν υπάρχει επικυρωμένη Συμφωνία, δεν υπάρχει και δεσμευτικός χαρακτήρας για τη τήρηση των συμφωνηθέντων. Επομένως η δήλωση αυτή μπορεί ανά πάσα στιγμή να τερματιστεί ή να αλλοιωθεί από τη μία ή την άλλη πλευρά θέτοντας τέρμα ταυτόχρονα και στα οφέλη που η Τουρκία επωμίζεται ή ευελπιστεί να επωμιστεί. Φυσικά, η κατάρρευση της Δήλωσης θα έπληττε την Ευρώπη, καθώς πιθανότατα θα ερχόταν εκ νέου αντιμέτωπη με μεγάλα κύματα μεικτών μεταναστευτικών ροών.

Το ΔΕΕ θα μπορούσε να ακυρώσει την συμφωνία με αίτηση ακύρωσης, την οποία μπορούν να ασκήσουν τα κράτη- μέλη, το ΕΚ, το Συμβούλιο, η Επιτροπή ή ακόμη και άτομα που θίγονται άμεσα και αποδεικνύουν έννομο συμφέρον. Στο ΔΕΕ είχαν κατατεθεί τρεις υποθέσεις που σχετίζονταν με την Συμφωνία. Συγκεκριμένα υπήρχαν τρεις υποθέσεις ακύρωσης που

[24] Cassese, A, (2012) Διεθνές Δίκαιο . Αθήνα : Εκδόσεις Gutenberg, σ. 207

[25] Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα, ό.π., 224

[26] Άρθρο 13 της ΣΛΕΕ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016M013&from=EL

[27] Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα, ό.π., 223

εισήχθησαν με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ[28]. Και οι τρεις στρέφονταν κατά του Συμβουλίου και αιτούνταν ακύρωσης της Συμφωνίας ΕΕ- Τουρκίας, διότι τους εξέθετε σε κίνδυνο επαναπροώθησης στους τόπους καταγωγής τους- κάτι που παραβιάζει μία από τις βασικές αρχές της προστασίας των προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Ωστόσο το ΔΕΕ έκρινε τον εαυτό του αναρμόδιο να αποφανθεί επί των προσφυγών των τριών αιτούντων άσυλο κατά της δηλωσης ΕΕ-Τουρκίας για την επίλυση της μεταναστευτικής κρίσης. Το δικαστήριο επισήμανε τις ανακρίβειες που υπάρχουν στην Κοινή Δήλωση όσον αφορά τους συντάκτες της, καθώς αναφέρει πως η ΕΕ κι όχι τα κράτη-μέλη διαπραγματεύτηκαν, αποφάσισαν κι ανακοίνωσαν τη δήλωση. Το ΔΕΕ εκτιμά πως ούτε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ούτε κανένα άλλο όργανο της ΕΕ δεν αποφάνθηκε για την σύναψη της συμφωνίας[29]. Συμπεραίνουμε, λοιπόν, πως το ΔΕΕ έμμεσα δεν αναγνωρίζει την Κοινή Δήλωση ως συμφωνία, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, άρα δεν φαίνεται να υπάρχει δεσμευτική ισχύς στην εν λόγω δήλωση.

Ένα ακόμη νομικό ζήτημα που εγείρεται μελετώντας τη νομική φύση της Δήλωσης σχετίζεται με το εάν η Τουρκία αποτελεί μία «ασφαλή τρίτη χώρα» και «πρώτη χώρα ασύλου». Η Κομισιόν[30] επιμένει στη θέση της πως η Τουρκία αποτελεί «πρώτη χώρα ασύλου» και «ασφαλή τρίτη χώρα». Εξακολουθεί, ωστόσο να είναι αμφιλεγόμενο το εν λόγω ζήτημα, καθώς υπάρχουν διαφορετικές γνώμες στα κράτη-μέλη της ΕΕ. Συγκεκριμένα η Ουγγαρία εξαιρεί ρητά από τις ασφαλείς τρίτες χώρες την Τουρκία[31], ενώ η Ελλάδα την αναγνωρίζει ως τέτοια.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) σε Ολομέλειά του κατέληξε πως η Τουρκία είναι ασφαλής τρίτη χώρα[3233]. Μάλιστα, έκρινε πως δεν είναι αναγκαίο μία χώρα να έχει κυρώσει τη Σύμβαση

[28] Ενοποιημένη απόδοση για την Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EL

[29] Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 19/17. Λουξεμβούργο, 28 Φεβρουαρίου 2017 https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-02/cp170019el.pdf

[30] ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση ενωσιακού κοινού καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής για τους σκοπούς της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, και για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, Βρυξέλλες, 09.09.2015, COM (2015) 452 final, 2015/0211 (COD) https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a5874209-56cc-11e5-afbf-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

[31] Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα, ό.π., σ. 234

[32] ΣτΕ Ολ 2348/2017: Η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για αιτούντα άσυλο πολίτη Συρίας. http://www.immigration.gr/2017/09/23482017.html

της Γενεύης και το Πρωτόκολλο, ώστε να θεωρείται ασφαλής, αρκεί μόνο αυτή η χώρα να προσφέρει ισοδύναμη εθνική προστασία στους αιτούντες. Εν τούτοις η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου πρέπει να λαμβάνει χώρα με τρόπο αποτελεσματικό και στην πράξη κι όχι μόνο σε θεωρητικό επίπεδο.Το ΣτΕ σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ)[34]δεν έλαβε υπόψιν την ανεπάρκεια στην άσκηση εργασιακών δικαιωμάτων από τους Σύρους πρόσφυγες, καθώς ένα ελάχιστο ποσοστό εξ΄αυτών έχουν λάβει στην πραγματικότητα άδεια εργασίας.[35] Επιπροσθέτως, το καθεστώς έκτακτης ανάγκης που κηρύχθηκε από την Τουρκική Κυβέρνηση μετά το Πραξικόπημα έδωσε την δυνατότητα νομοθέτησης επειγόντων νομοθετικών διαταγμάτων. Με βάση αυτά τα νομοθετικά διατάγματα έχουν δωθεί σχεδόν απεριόριστες εξουσίες στην εκτελεστική εξουσία κατά παρέκκλιση των γενικών αρχών του κράτους δικαίου και των εγγυήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εφαρμόζονται σε μία δημοκρατική κοινωνία.[36]

Εν γένει, μία χώρα χαρακτηρίζεται ως ασφαλής όταν είναι σε θέση να παράσχει το καθεστώς του πρόσφυγα – στην περίπτωση που ο αιτών αναγνωριστεί ως τέτοιος – σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης. Ωστόσο, το πρόβλημα που υπάρχει σε σχέση με τη Τουρκία έγκειται στο γεγονός ότι ενώ έχει υπογράψει τη Σύμβαση της Γενεύης, δεν έχει επικυρώσει το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, διατηρώντας έτσι τον γεωγραφικό περιορισμό της πρώτης, σύμφωνα με τον οποίο ως πρόσφυγας μπορεί να θεωρηθεί μόνο κάποιος υπήκοος της ΕΕ.

---

[33] ΣτΕ Ολ 2347/2017: Η Τουρκία ως ασφαλής Τρίτη χώρα για αιτούντα άσυλο πολίτη Συρίας. http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/aldfiles/%CE%9F%CE%9B%20%CE%A3%CE%A4%CE%95%202347_2017%20D.%CE%9C..pdf

[34]Δήλωση της ΕΕΔΑ https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/LAW363/IV.%20Μη%20επαναπροώθηση%20-%20Non-refoulement/Dilosi_EEDA_Asylo.pdf

[35] Ενδεικτικά Update on UNHCR letters of 4th May and 9th June 2016, European Council on Refugees and Exiles (ECRE), AIDA Report on Greece: 2016, http://www.asylumineurope.org/reports/country/Greece , σελ. 79 και UNHCR Representation in Greece, GREAT/HCR/973, 23 December 2016, http://www.statewatch.org/news/2017/jan/unhcr-letter-access-syriansreturned-turkey-to-greece-23-12-16.pdf , όπου αναφέρεται ότι από τα 2.7 εκατομμύρια Σύρους Πρόσφυγες που διαβιούν στην Τουρκία μόλις 10.000 εξ αυτών έχουν λάβει άδεια εργασίας (Δεκέμβριος 2016).

[36]Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Memorandum on the human rights implications of the measures taken under the state of emergency in Turkey, CommDH(2016) 35/07 October 2016, https://rm.coe.int/16806db6f1 § 11

Ήδη από το 2014 η Τουρκία έχει υιοθετήσει νέα εθνική νομοθεσία[37] σχετικά με τη προστασία που προσφέρει σε αλλοδαπούς, η οποία είναι στα πρότυπα των οδηγιών της ΕΕ για το άσυλο και την επικουρική προστασία. Στην Τουρκία υπάρχουν τα εξής καθεστώτα προστασίας : α) το καθεστώς του πρόσφυγα , όπως ορίζεται στη Σύμβαση της Γενεύης, β) καθεστώς υπό όρους πρόσφυγα, για αναγνωρισμένους μη ευρωπαίους πρόσφυγες, γ) καθεστώς επικουρικής προστασίας, για όσους δεν πληρούν τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, χρήζουν όμως διεθνούς προστασίας και δ) καθεστώς προσωρινής προστασίας/ Temporary Protection Regime (TPR)[38], το οποίο χορηγείται σε περίπτωση μαζικών εισροών χωρίς να διενεργούνται προσωπικές συνεντεύξεις. Η προσωρινή αυτή προστασία παρέχεται σε αλλοδαπούς, οι οποίοι αναγκάστηκαν να φύγουν και δεν μπορούν να επιστρέψουν στην χώρα τους, φτάνοντας ή διασχίζοντας τα σύνορα της Τουρκίας, μαζικά ή ατομικά σε περιόδους μαζικής εισροής, με σκοπό την αναζήτηση επείγουσας ή προσωρινής προστασίας.

Το TPR είναι μία γενική ρύθμιση που μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιαδήποτε κατάσταση μαζικών αφίξεων κατόπιν απόφασης του Συμβουλίου των Υπουργών. Το συριακό καθεστώς προσωρινής προστασίας στην Τουρκία καλύπτει και τους ανιθαγενείς της Συρίας και τους πρόσφυγες στη Συρία, οι οποίοι την εγκατέλειψαν και κατευθύνθηκαν στην Τουρκία από τις 28 Απριλίου του 2011 και μετά.[39] Τα άτομα που έχουν λάβει προσωρινή προστασία στερούνται της μακροχρόνιας ενσωμάτωσης στη Τουρκία και απολαμβάνουν λιγότερα δικαιώματα συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, η προστασία είναι προσώρινη και δεν οδηγεί σε νόμιμο καθεστώς, με συνέπεια να μπορεί να τερματιστεί μονομερώς με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και να ζητηθεί από τους προσωρινά διαμένοντες η εγκατάλειψη της χώρας. [40]

[37] Law on Foreigners and International Protection, Republic of Turkey file:///C:/Users/User/Desktop/eng_minikanun_5_son.pdf

[38] Temporary Protection for Syrian Refugees in Turkey http://w2eu.info/turkey.en/articles/turkey-syrianrefugees.en.html

[39] A critical review of Turkey's asylum laws and practices. Seeking asylum in Turkey https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Seeking-asylum-in-Turkey_2016.pdf

[40]Εκθεση Διεθνούς Αμνηστείας 2016. Μη ασφελές καταφύγιο. Οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες στερούνται αποτελεσματικής προστασίας στην Τουρκία. https://www.amnesty.gr/sites/default/files/pdf/toyrkia_mi_asfales_katafygio_ekthesi_2016.pdf

Αντίθετη με την απόφαση του ΣτΕ είναι η Διεθνής Αμνηστία[41], η οποία ισχυρίζεται πως αν και στους Σύρους πρόσφυγες παρέχεται η προσωρινή προστασία στη Τουρκία, πολλοί ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Συγκεκριμένα εντοπίζει ελλείψεις σε δομές κατάλληλης στέγασης. Οι Σύροι πολλές φορές τίθενται σε συνθήκες κράτησης, ενώ υπάρχει άρνηση στην πρόσβαση σε εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα και νομική εκπροσώπηση. Σύμφωνα με την έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας πυροβολισμοί και ξυλοδαρμοί Σύρων στα Τουρκικά σύνορα είναι μία συνήθεις πρακτικές, οι οποίες συμπληρώνονται από επαναπροωθήσεις προσφύγων στις χώρες καταγωγής τους. Ακόμα μάλιστα και σε περιπτώσεις απορριπτικών αποφάσεων για αιτούντες διεθνούς προστασίας δεν τηρούνται με συνέπεια οι προβλέψεις περί δίκαιης διαδικασίας που ορίζονται στο Νόμο για Αλλοδαπούς και Διεθνή Προστασία, καθώς δεν συμπεριλαμβάνονται οι ουσιώδεις λόγοι και η νομική βάση της απόρριψης. Επίσης η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR) έχει εκφράσει αντιρρήσεις, καθώς αναφέρει πως υπάρχουν εμπόδια όσον αφορά την παρακολούθηση των διαδικασιών που ακολουθούν οι τουρκικές αρχές, καθώς η UNHCR δεν έχει λάβει πλήρη πρόσβαση στα προαναχωρησιακά κέντρα στη Τουρκία.Υπάρχει έλλειψη ολοκληρωμένων και δημόσιων διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με την εφαρμογή του νέου συστήματος ασύλου της Τουρκίας. Παράλληλα, όπως καταγγέλεται και από τη Διεθνή Αμνηστεία οι Τουρκικές αρχές αρνούνται να παράσχουν ενημέρωση κατόπιν αιτήματος.

Την στιγμή που η ΕΕ θεωρεί την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα, αδιαφορώντας για την υφιστάμενη κατάσταση που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες εκεί και τις συνεχείς παραβιάσεις των ανθρωπίνων, η Επιτροπή Προσφυγών Ασύλου[42] της Ελλάδας σε εξέταση μίας προσφυγής απεφάνθη πως η Τουρκία δεν αποτελεί ασφαλή χώρα και δεν επέτρεψε να γίνει απόρριψη της αίτησης ασύλου του Σύρου πρόσφυγα κι ως αποτέλεσμα να μεταβεί στη Τουρκία. Βέβαια, υπογραμμίστηκε πως η Τουρκία δεν θεωρείτο ασφαλής στη συγκεκριμένη περίπτωση κι έγινε φανερό πως το κάθε αίτημα πρέπει να εξετάζεται εις βάθος, ακόμη κι αν αυτό συμβάλλει στην καθυστέρηση στην εφαρμογή της δήλωσης ΕΕ- Τουρκίας.

Η Αρχή Προσφυγών ιδρύθηκε με τον νόμο 3907/2011[43] ως το δευτεροβάθμιο όργανο εξέτασης αποφάσεων επί των ενδικοφανών προσφυγών κατά των αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου.

[41] Στο ίδιο.

[42] Greece - 9th Appeals Committee, Decision 15602/2017, 29 September 2017 http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/greece-9th-appeals-committee-decision-156022017-29-september-2017

[43] ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3907.Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς

Πλέον με το Ν. 4375/2016[44], όπως αυτός τροποποιήθηκε με το Ν. 4399/2016[45], ιδρύεται η νέα Αρχή Προσφυγών ως αυτοτελής Υπηρεσία που υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εσωτερικών και στον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής. Τα μέλη των Επιτροπών απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Σε αυτή προσφεύγουν όσοι η αίτησή τους έχει απορριφθεί, ή τους έχει χορηγηθεί καθεστώς επικουρικής προστασίας και θεωρούν ότι πληρούν τα κριτήρια για το καθεστώς πρόσφυγα. Οι Επιτροπές αυτές απέκτησαν αποφασιστική αρμοδιότητα προκειμένου να αποκαταστήσουν τυχούσες παρατυπίες που εντοπίστηκαν στον πρώτο βαθμό εξέτασης της διαδικασίας ασύλου, με αποτέλεσμα η σημασία τους να είναι καθοριστική για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των αιτούντων άσυλο στο πλαίσιο της εφαρμογής της Κοινής Δήλωσης ΕΕ- Τουρκίας.

Ωστόσο, η ΕΕΔΑ εξέφρασε την ανησυχία της επί της τροποποίησης του Ν. 4375/2016, καθώς οι αλλαγές στη σύσταση των Επιτροπών συνέπεσαν χρονικά με την έκδοση θετικών αποφάσεων των εν λειτουργία Επιτροπών Προσφυγών, σύμφωνα με τις οποίες η Τουρκία δεν αποτελούσε ασφαλή τρίτη χώρα για τους εν λόγω προσφεύγοντες[46]. Επίσης, θεώρησε πως εγείρονται ζητήματα συνταγματικότητας αναφορικά με την πρόβλεψη συμμετοχής δικαστικών λειτουργών στην σύνθεση των Επιτροπών. Παρ΄όλα αυτά το ΣτΕ απεφάνθη υπέρ της συνταγματικότητας των εν λόγω Επιτροπών. [47]

τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη−μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις. http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf

[44] ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4375 ΦΕΚ Α΄51/3.4.2016. Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, ΑρχήςΠροσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις.
https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/183712/nomos-4375-2016

[45] Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117/Α/22.6.2016) Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις
http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/resources/n_4399.2016.pdf

[46] Δημόσια Δήλωση για την τροπολογία που αλλάζει τη σύνθεση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών
http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/Dimosia%20dilwsi%20EEDA.pdf

[47] ΣτΕ 1237-8/2017: Σύμφωνη με το Σύνταγμα η Συμμετοχή Δικαστικών Λειτουργών ΤΔΔ στις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών. http://www.immigration.gr/2017/05/1237-82017.html

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΕΕ- ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Η δήλωση ΕΕ – Τουρκίας συνέχιζε να διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη διασφάλιση ότι η πρόκληση της μετανάστευσης στην Ανατολική Μεσόγειο αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά από κοινού από την ΕΕ και την Τουρκία. Σύμφωνα με την έβδομη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ – Τουρκίας **(Βρυξέλλες, 6.9.2017)**[48] προκύπτουν τα εξής στοιχεία:

- Ο αριθμός των θανάτων στο Αιγαίο Πέλαγος έχει μειωθεί σημαντικά σε σύγκριση με το παρελθόν. Από τότε που ενεργοποιήθηκε η Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, στο Αιγαίο έχουν καταγραφεί 113 νεκροί και αγνοούμενοι. Κατά τη διάρκεια του έτους πριν από τη Δήλωση 1150 άτομα έχασαν τη ζωή τους ή αγνοούνταν.

- Οι αφίξεις μέσω των χερσαίων συνόρων Ελλάδας – Τουρκίας παρέμειναν επίσης σε χαμηλά επίπεδα.

- Ο ρυθμός των επιστροφών από τα ελληνικά νησιά προς την Τουρκία δεν έχει βελτιωθεί. Ο αριθμός των επιστροφών εξακολουθεί να είναι πολύ μικρότερος από τον αριθμό των αφίξεων, με αποτέλεσμα να αυξάνεται συνεχώς η πίεση στις εγκαταστάσεις των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης στα νησιά.

Ο συνολικός αριθμός των μεταναστών που επέστρεψαν στην Τουρκία από την ημερομηνία της Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας είναι **1 896** (1307 με βάση την κοινή Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας και 589 επιστροφές βάσει του πρωτοκόλλου επανεισδοχής Ελλάδας – Τουρκίας).

Σύμφωνα με πληροφορίες που ελήφθησαν από τις τουρκικές αρχές, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση της Επιτροπής :

-

[48]ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,Έβδομη έκθεση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ Τουρκίας. Βρυξέλλες, 06.09.2017 COM(2017) 470 draft

http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2a71444e-93d6-11e7-b92d-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF

57 είναι μη Σύροι που έχουν υποβάλει αίτηση υπαγωγής σε καθεστώς διεθνούς προστασίας στις τουρκικές αρχέσεκ των οποίων :

- Σε 2 χορηγήθηκε καθεστώς πρόσφυγα
- 39 αιτήσεις ασύλου εκκρεμούν
- 9 αιτήσεις ασύλου απορρίφθησαν
- 7 αιτήσεις ταξινομήθηκαν ως άλλες

Όλοι οι Σύροι έχουν προκαταγραφεί

- Πλην 16 που επέστρεψαν στη Συρία
- 177 ζουν εκτός των εγκαταστάσεων υποδοχής
- 19 αποφάσισαν να μείνουν στις εγκαταστάσεις

} 212 οι Σύροι που προκαταγράφησαν στην Τουρκία

831 άτομα επέλεξαν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους.

Από τα αθροιστικά στοιχεία προκύπτουν ότι οι Τουρκικές αρχές αναφέρονται σε **1100** πρόσφυγες, ενώ βάσει της έκθεσης της ΕΕ αναφέρονται **1896** πρόσφυγες. Επομένως, δεν υπάρχουν στοιχεία για τους υπόλοιπους **796**.

- Σχεδόν 9000 Σύροι πρόσφυγες έχουν ήδη επανεγκατασταθεί στην ΕΕ από την Τουρκία. Στις 4 Σεπτεμβρίου 2017 ο συνολικός αριθμός Σύρων που είχαν επανεγκατασταθεί από την Τουρκία στην ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος 1:1 ανερχόταν σε 8834. Κατά την περίοδο αναφοράς, 2580 Σύροι είχαν επανεγκατασταθεί σε 15 κράτη μέλη (Αυστρία, Βέλγιο, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία, Κάτω Χώρες). Επιπλέον από τις 4 Απριλίου 2016, η Νορβηγία υποδέχτηκε 629 Σύρους από την Τουρκία.

- 13 κράτη-μέλη δεν έχουν μέχρι στιγμής υποδεχτεί άτομα από την Τουρκία. Ωστόσο, η Μάλτα πραγματοποίησε δική της αποστολή επιλογής στην Τουρκία, η Κύπρος αναμένεται να προβεί σε επιχείρηση επανεγκατάστασης ενώ η Κροατία έχει αυξήσει τη δέσμευσή της από 30 σε 150 άτομα.

- Η Σλοβενία έχει προσεγγίσει τη UNHCR υποβάλλοντας το αίτημά της για την επανεγκατάσταση 60 ατόμων στο πλαίσιο της Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας.

- Τα κράτη-μέλη συνεχίζουν να προχωρούν ικανοποιητικά στην προετοιμασία νέων επιχειρήσεων επανεγκατάστασης, συμπεριλαμβανομένων αποστολών στην Τουρκία για τη

διενέργεια συνεντεύξεων με υποψηφίους επανεγκατάστασης. Το 2017, οι τουρκικές αρχές υπέβαλαν προς την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες νέους καταλόγους προτεινόμενων ατόμων, που περιλαμβάνουν σχεδόν 23500 άτομα.

- Μετά την έκτη έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιτάχυνε τις προσπάθειές της για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων αναγκών των προσφύγων και των κοινοτήτων υποδοχής στην Τουρκία. Πρόοδος σημειώθηκε τόσο στην έγκριση έργων όσο και στις εκταμιεύσεις στο πλαίσιο της Διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία (εφεξής «η Διευκόλυνση»). Μέχρι τα τέλη Δεκεμβρίου 2017 έχουν συναφθεί 72 ανθρωπιστικά και μη προγράμματα, ύψους 3 δις. Ευρώ εκ των οποίων περισσότερα από 1,85 δις. έχουν εκταμιευθεί [49].

- Ο συνολικός αριθμός των ατόμων που έχουν εγκριθεί και αναμένουν επανεγκατάσταση ανέρχεται σήμερα σε 1831. Έπειτα από ελαφρά μείωση στις μηνιαίες μεταφορές επανεγκατάστασης από την κορύφωση του Μαΐου 2017, ο σταθερός ρυθμός επανεγκαταστάσεων πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω από τα σημερινά επίπεδα ώστε να καταδειχθεί ότι παραμένει ανοικτή μια εναλλακτική νομική οδός πρόσβασης στην ΕΕ για τους Σύρους πρόσφυγες στην Τουρκία. Ο συνεχής ρυθμός των επανεγκαταστάσεων πρέπει να διατηρηθεί προκειμένου να καλυφθούν οι 25000 δεσμεύσεις για το 2017.

- Συνολικά περίπου 10029 μετανάστες έχουν χρησιμοποιήσει το πρόγραμμα υποστηριζόμενης οικειοθελούς επιστροφής από την έναρξή του, το 2016.

- Συνεχίζονται οι διαπραγματεύσεις με τα συμμετέχοντα κράτη και με την Τουρκία σχετικά με τις τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες για το εθελοντικό ανθρωπιστικό πρόγραμμα εισδοχής. Στόχος είναι να επιτευχθεί συμφωνία το συντομότερο δυνατόν. Η ταχεία επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τις τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες και η απόφαση σχετικά με την ενεργοποίησή της θα δώσει ώθηση στην εφαρμογή της Δήλωσης, διότι θα παράσχει στους Σύρους ασφαλή και νόμιμη εναλλακτική λύση αντί της παράτυπης μετανάστευσης στην ΕΕ.

Γίνεται αντιληπτό, συνεπώς, πως παρά τη μείωση των ροών, ο αριθμός των προσφύγων και των μεταναστών που εξακολουθούν να εισέρχονται στην Ελλάδα είναι σημαντικός. Επιπροσθέτως, όπως επισημάνθηκε παραπάνω, αντιπαραβάλλοντας τα στοιχεία της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις πληροφορίες που ελήφθησαν από τις τουρκικές αρχές (1896 άτομα έναντι 1100), γίνεται φανερή η διαφορά των 796 ατόμων, για τα οποία δεν υπάρχουν στοιχεία.

[49] Αναλυτικά εδώ : EU Facility for Refugees in Turkey projects committed/decided, contracted, disbursed – Status on 04/06/2018
https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf

Ακόμα, ο αριθμός των επιστροφών από την Ελλάδα προς την Τουρκία είναι πολύ μικρότερος συγκριτικά με τον αριθμό των Σύρων προσφύγων που επανεγκαθίστανται στην ΕΕ από την Τουρκία (1896 έναντι 8834). Δεν τηρείται, συνεπώς ο κανόνας 1:1, ο οποίος καθοριζόταν ρητά στην κοινή Δήλωση. Αυτό είναι αποτέλεσμα των συσσωρευμένων καθυστερήσεων στην επεξεργασία των προσφυγών επί αιτήσεων ασύλου στα ελληνικά νησιά, σε συνδυασμό με την ανεπαρκή προαναχωρησιακή ικανότητα εξέτασης και κράτησης, ιδίως στη Χίο και τη Λέσβο. Παρά τα βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί, η πρόοδος είναι ακόμα ανεπαρκής. Απαιτείται επιτάχυνση της διεκπεραίωσης των αιτήσεων ασύλου, αύξηση του αριθμού αποφάσεων ανά Επιτροπή Προσφυγών και ενίσχυση του ρυθμού επιστροφών στην Τουρκία στο πλαίσιο της κοινής Δήλωσης.

Ταυτόχρονα, οι συνθήκες στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης στα ελληνικά νησιά δεν είναι ευνοϊκές. Παρά τις βελτιωμένες εγκαταστάσεις και την αύξηση της χωρητικότητας των προαναχωρησιακών κέντρων, ο αριθμός των προσφύγων και των μεταναστών που παραμένουν εκεί συνεχίζει να είναι δυσανάλογα μεγαλύτερος των δυνατοτήτων τους. Ως εκ τούτου, οι συνθήκες διαβίωσης για τους πρόσφυγες παραμένουν ιδιαίτερα δυσμενείς, γεγονός που καταγγέλλεται διαρκώς από τους Μη Κερδοσκοπικούς Οργανισμούς, τον ΟΗΕ αλλά και την Διεθνή Αμνηστία.

Σύμφωνα με οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων[50] η πλειονότητα των αιτούντων άσυλο διαβιώνει σε συνθήκες κατά τις οποίες παραβιάζονται τα δικαιώματά τους, καθώς πλήττονται η ευημερία, η υγεία και η αξιοπρέπειά τους. Παράλληλα, στερούνται πρόσβασης σε ικανοποιητικές διαδικασίες ασύλου, ενώ η ελληνική πολιτεία αδυνατεί να ανταπορκιθεί στις βασικές τους ανάγκες και να τους προστατεύσει κατά την παραμονή τους στα νησιά. Υπάρχει έλλειψη κατάλληλων καταλυμάτων και υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να πλήττονται ιδιαίτερα οι πιο ευάλωτες ομάδες λόγω έλλειψης θέρμανσης και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

Παράλληλα, σύμφωνα και με την προηγηθείσα έκθεση αλλά και με την έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκά Ατζέντα για τη Μετανάστευση (Βρυξέλλες,

[50] Ελλάδα : σε άθλιες συνθήκες οι αιτούντες άσυλο στα νησιά
https://www.amnesty.gr/news/press/article/21019/ellada-se-athlies-synthikes-oi-aitoyntes-asylo-sta-nisia

15.11.2017)[51] επισημαίνεται πως παρά την δέσμευση των κρατών – μελών της ΕΕ, οι μετεγκαταστάσεις των προσφύγων από την Ελλάδα και την Ιταλία στα υπόλοιπα κράτη – μέλη δεν προχωρούν με ικανοποιητικό ρυθμό.

Αναφορικά με τις δεσμεύσεις της ΕΕ απέναντι στην Τουρκία διακρίνεται μία στασιμότητα. Η Επιτροπή και η Τουρκία βρίσκονται σε διάλογο για την εξεύρεση λύσεων για όλα τα εκκρεμή κριτήρια αξιολόγησης που προβλέπονται στο χάρτη πορείας για την ελευθέρωση των θεωρήσεων. Ωστόσο, λύσεις ακόμα δεν έχουν βρεθεί. Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της τελωνειακής ένωσης, οι δύο πλευρές συμφώνησαν στο Διάλογο Υψηλού Πολιτικού Επιπέδου ΕΕ – Τουρκίας, που πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιουλίου 2017, πως αποτελεί βασική προτεραιότητα των διμερών σχέσεων. Οι εργασίες όμως του Συμβουλίου για την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Τουρκία με στόχο την αναβάθμιση του διμερούς εμπορικού πλαισίου δεν έχουν ακόμη ολοκληρωθεί.

Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων προσχώρησης, έχουν ανοίξει μέχρι σήμερα 16 κεφάλαια, ενώ ένα εξ αυτών έκλεισε προσωρινά. Η ΕΕ αναμένει από την Τουρκία να ανταποκριθεί στα υψηλότερα πρότυπα όσον αφορά τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τον σεβασμό των θεμελιωδών ελευθεριών, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας της έκφρασης. Η πραγματικότητα όμως, όπως έχει διαμορφωθεί μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα του Ιουνίου του 2016, μάλλον έρχεται να διαψεύσει τις προσδοκίες της ΕΕ. Σύμφωνα με ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 24 Νοεμβρίου του 2016 ο κράτος δικαίου έχει καταρρεύσει εν μέσω μαζικών συλλήψεων ενώ η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης έχει καταστρατηγηθεί. Το ΕΚ έχει επανειλημμένως εκφράσει τις ανησυχίες του για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία. Για αυτόν τον λόγο ζητήθηκε η προσωρινή προσωρινή διακοπή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία, κάτι το οποίο υιοθετήθηκε ξανά από το ΕΚ[52] και μετά την έκθεση του 2016 για την Τουρκία[53]. Ο ίδιος ο

[51] ANNEX 6 to the REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL AND THE COUNCIL.Progress report on the European Agenda on Migration Relocation{SWD(2017) 372 final}. Brussels, 15.11.2017, COM(2017) 669 final

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171114_annex_6_relocation_en.pdf

[52] Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2016 σχετικά με τις σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας (2016/2993(RSP)) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0450+0+DOC+XML+V0//EL&language=EL

Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Αντόνιο Ταγιάνι, έχει εκφράσει τις ανησυχίες του για την κατάσταση στην Τουρκία και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες δεν αφορούν μόνο την πολιτική αντιπολίτευση αλλά και εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των δημοσιογράφων και των ακαδημαϊκών[54]. Στη συνάντηση, μάλιστα του Γάλλου Προέδρου Μακρόν, με τον Τούρκο ομόλογό του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στο Παρίσι τον Ιανουάριο του 2018, επισημάνθηκε από την πλευρά του Γάλλου Προέδρου πως οι πρόσφατες εξελίξεις στην Τουρκία δεν επιτρέπουν καμία πρόοδο στη διαδικασία ένταξης της Άγκυρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τονίζοντας πως θα ήταν υποκριτικό να προσποιούμαστε ότι θα μπορούσαν να ανοίξουν νέα κεφάλαια στις συνομιλίες με την ΕΕ. Ο Τούρκος Πρόεδρος από την πλευρά του επεσήμανε πως η Τουρκία έχει κουραστεί να περιμένει το ενδεχόμενο ένταξής της στην ΕΕ[55].

Ενδεικτική της κατάστασης που επικρατεί αυτή τη στιγμή και των προβλημάτων που συνεχίζουν να ταλανίζουν την κοινή Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας είναι η δήλωση του Υπουργού Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Τουρκίας, Ομέρ Τσελίκ, ο οποίος προειδοποιεί πως με την τωρινή κατάσταση η Άγκυρα δεν έχει κανένα λόγο να συνεχίσει να τηρεί από την πλευρά της τη συμφωνία για το προσφυγικό. Όπως επεσήμανε, η οικονομική βοήθεια των 3 δις. ευρώ προς την Τουρκία δεν λειτουργεί ενώ πρόσθεσε πως δεν έχουν ανοίξει νέα κεφάλαια στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις ενώ δεν έχει πραγματοποιηθεί επέκταση της τελωνειακής συμφωνίας ανάμεσα στις δύο πλευρές[56].

Η Τουρκία όντας μία ισχυρή χώρα, με έναν ισχυρό Πρόεδρο κατάφερε να ανοίξει τις συνομιλίες με την ΕΕ εκμεταλλευόμενη το προσφυγικό ζήτημα. Μετά την Αναθεώρηση του Συντάγματος της Τουρκίας στις 16 Ιουλίου του 2017, ο Τούρκος Πρόεδρος, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, βγήκε

---

[53] COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENTTurkey 2016 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, theEuropean Economic and Social Committee and the Committee of the Regions 2016 Communication on EU Enlargement Policy {COM(2016) 715 final}, Brussels, 09.11.2016 SWD (2016) 366 final https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_turkey.pdf

[54]Ανησυχία Ταγιάνι για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία

http://www.eleftherostypos.gr/diethni/169502-anisyxia-tagiani-gia-tis-parabiaseis-ton-anthropinon-dikaiomaton-stin-toyrkia/

[55] Μακρόν προς Ερντογάν : Η Τουρκία να σεβαστεί το κράτος δικαίου
http://gr.euronews.com/2018/01/05/makron-pros-erdogan-sevasteite-to-kratos-dikaiou

[56]Τελεσίγραφο Τσελίκ στην ΕΕ: πλήρης ένταξη της Τουρκίας ή τέλος στη Συμφωνία για το προσφυγικό
http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/114090/telesigrafo-tselik-stin-ee-pliris-entaxi-tis-toyrkias-i-telos-sti-symfonia-gia-to-prosfygiko

ακόμα πιο ενδυναμωμένος, συγκεντρώνοντας υπερεξουσίες. Ο Ερντογάν έχει αποδείξει την ευκολία να παρακάμπτει ή να περιφρονεί τους νόμους χωρίς όμως να χάνει την υποστήριξη της κοινωνίας.[57] Οι προσδοκίες του Τούρκου Προέδρου και τα οφέλη που επεδίωκε από την κοινή αυτή Δήλωση μοιάζουν να καταρρίπτονται. Ο Τούρκος Πρόεδρος ήλπιζε πως η συμβολή της χώρας του στην αναχαίτιση των μεταναστευτικών ροών προς την ΕΕ θα μπορούσε όχι μόνο να δώσει νέα ώθηση στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της Τουρκίας αλλά και να αποτελέσει μοχλό πιέσεων προς την ΕΕ, η οποία για πολλά χρόνια είχε «παγώσει» τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις της γείτονος χώρας. Τα οφέλη, λοιπόν, τα οποία προσδοκά η Τουρκία είναι κυρίως πολιτικά. Αδιαμφισβήτητα, το πακέτο οικονομικής υποστήριξης ύψους 3 δις ευρώ, αποτελεί μια σημαντική προϋπόθεση για την τήρηση των δεσμεύσεων των δύο πλευρών. Ωστόσο, τα οικονομικά οφέλη είναι μάλλον ελάσσονος σημασίας σε αυτή την περίπτωση. Για πρώτη φορά, μετά από πολλά χρόνια δίνεται η δυνατότητα στην Τουρκία να διεκδικήσει όχι μόνο την ένταξή την στην ΕΕ αλλά και ένα προνομιακό καθεστώς. Η δυνατότητα απελευθέρωσης των θεωρήσεων αποτέλεσε στρατηγικό στόχο του Τούρκου Προέδρου, ο οποίος αντιλήφθηκε τη σημασία της δυνατότητας αυτής και τον καθοριστικό αντίκτυπο που θα είχε στην ενδυνάμωση της θέσης και της πολιτικής του επιρροής στο εσωτερικό της χώρας του. Επιπροσθέτως, ο εκσυγχρονισμός της τελωνειακής ένωσης, θα έδινε νέα δυναμική στο διμερές εμπόριο, αναβαθμίζοντας τις εμπορικές και οικονομικές σχέσεις ΕΕ – Τουρκίας. Το γεγονός αυτό θα ισχυροποιούσε τον Τούρκο Πρόεδρο στο εσωτερικό και θα βοηθούσε στην ανάπτυξη της τουρκική οικονομίας ενώ παράλληλα θα αναβάθμιζε τη θέση της Τουρκίας στο διεθνές γίγνεσθαι. Στόχος του Ερντογάν συνεπώς, είναι σαφώς η ισχυροποίηση της Τουρκίας στο εξωτερικό μέσω των συνεχών πιέσεων που μπορεί να ασκεί στην ΕΕ λόγω του κοινού ανακοινωθέντος.

[57] Φίλης, Κ. (2017) *Τουρκία, Ισλάμ, Ερτογάν*. Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος, σ.12-15

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κατάσταση στη Συρία παραμένει ιδιαίτερα ανησυχητική ενώ οι συνθήκες διαβίωσης για τον άμαχο πληθυσμό δεν έχουν σημειώσει πρόοδο παρά τις προσπάθειες της ΕΕ. Παρά το γεγονός πως πολιτικά υπάρχει ανάγκη να διατηρηθεί η δήλωση ΕΕ- Τουρκίας, ώστε να συνεχιστεί ο μειωμένος ρυθμός μεικτών μεταναστευτικών ροών που εισέρχονται στην ΕΕ, η έλλειψη νομικής και δεσμευτικής ισχύος αναδεικνύει την αδήριτη ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της νομικής της βάσης σύμφωνα με το ενωσιακό και διεθνές δίκαιο.

Οι αμφιλεγόμενες απόψεις ανάμεσα στο ΣτΕ και την Ελληνική Επιτροπή Προσφυγών αναφορικά με το αν η Τουρκία αποτελεί ασφαλή τρίτη χώρα δημιουργεί περαιτέρω ενστάσεις για την εφαρμογή της κοινής Δήλωσης και την τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Λαμβάνοντας υπόψιν τα προαναφερθέντα στοιχεία σχετικά με την κατάσταση των προσφύγων στην Τουρκία και γενικότερα την καταστρατήγηση του κράτους δικαίου συμπεραίνουμε πως η Τουρκία μάλλον δεν πληροί τους όρους της ασφαλούς τρίτης χώρας.

Η κοινή Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας, ακολουθήθηκε από αμφότερες προσδοκίες για τήρηση των υποχρεώσεων των δύο πλευρών και αισιοδοξία για τα οφέλη που θα μπορούσαν οι δύο πλευρές να καρπωθούν. Μέσω της Δήλωσης αυτής η ΕΕ επεδίωκε τη μείωση των μεικτών μεταναστευτικών ροών προς το εσωτερικό των κρατών – μελών της και την ασφάλεια των συνόρων της. Η Τουρκία από την πλευρά της, επεδίωκε να δοθεί μια νέα ώθηση στις διαπραγματεύσεις για τη σταδιακή ένταξή της στην ΕΕ, την απελευθέρωση των θεωρήσεων και την αναβάθμιση της τελωνειακής ένωσης. Οι τρεις αυτές προϋποθέσεις σε συνδυασμό με την οικονομική βοήθεια των 3 δις ευρώ θα μπορούσαν να αποδειχθούν εξαιρετικής σημασίας για την τουρκική οικονομία αλλά και για το μέλλον της ίδιας της χώρας.

Η σταδιακή ρήξη, ωστόσο, στις σχέσεις ΕΕ – Τουρκίας, δεν άργησε να γίνει αντιληπτή κυρίως λόγω των συγκρούσεων των δύο πλευρών για τη μη τήρηση των υποχρεώσεων που καθεμιά είχε αναλάβει. Από την πλευρά της η Τουρκία κατηγορεί την ΕΕ πως δεν έχει προβεί στην απελευθέρωση των θεωρήσεων εισόδου για τους Τούρκους πολίτες, ενώ οι ενταξιακές διαπραγματεύσεις φαίνεται πως για ακόμη μία φορά έχουν «παγώσει». Η ΕΕ στη προσπάθεια να προασπίσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ευρωπαϊκές αξίες δεν παραβλέπει τις

παραβιάσεις που συντελούνται στη Τουρκία και παραμένει αδιάλλακτη στην ανάγκη μεταρρυθμίσεων προκειμένου να τηρηθούν τα συμφωνηθέντα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως το μέλλον της Δήλωσης ΕΕ – Τουρκίας παραμένει αβέβαιο, δεδομένης της στάσης των δύο πλευρών και της ρήξης που έχει επέλθει στη σχέση τους. Γίνεται αντιληπτό πως πρέπει να γίνουν μεταρρυθμίσεις στο εσωτερικό της Τουρκίας και ειδικότερα στο καθεστώς προσωρινής προστασίας που παρέχει στους μη Ευρωπαίους πρόσφυγες, να συνεργαστεί με τις ΜΚΟ, την UNHCR, την Διεθνή Αμνηστία παρέχοντάς τους πρόσβαση σε επίσημα έγγραφα και στοιχεία που να αποδεικνύουν την ορθή τήρηση των διαδικασιών που ακολουθούνται. Επιπλέον, η Τουρκία πρέπει να μειώσει τις επαναπροωθήσεις των προσφύγων, να φροντίσει για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, ώστε να καταστεί ασφαλής τρίτη χώρα και να αναγνωριστεί ως τέτοια.

Εν συνεχεία, ο επαναπροσδιορισμός της Δήλωσης με όρους νομικά δεσμευτικούς και για τις δύο πλευρές αποτελεί μονόδρομο. Στην υφιστάμενη πολιτική συγκυρία δεδομένης της αβέβαιης κατάστασης που επικρατεί στη Μέση Ανατολή, η ανάγκη εμβάθυνσης της συνεργασίας μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας καθίσταται αναγκαία. Το πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, όμως, οφείλει να είναι νομικά ισχυρό και ελέγξιμο, να βασίζεται στο ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο και να λαμβάνει υπόψιν του τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και τις ευρωπαϊκές αξίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μαρούδα, Ν.-Μ- Σαράντη, Β. (2016) Προσφυγικό Δίκαιο: Ερμηνεία, Διαγράμματα, Υποδείγματα. Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη
- Παπασιώπη-Πασιά, Ζ. (2015) *Δίκαιο Αλλοδαπών*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.
- Παπαγιάννης, Δ. (2001) *Ο Ευρωπαϊκός χώρος, ελευθερίας, ασφάλειας, δικαιοσύνης*, Σάκκουλας, Αθήνα.
- Σαμπατάκου, Ε.-Α. (2010) *Ερμηνεύοντας την εξέλιξη της Κοινής Μεταναστευτικής Πολιτικής της ΕΕ. Νομοθετική, Θεσμική, Επιχειρησιακή Εξέλιξη. Δρώντες, Δομές και Θεσμοί*, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Φίλης, Κ. (2017) *Πρόσφυγες, Ευρώπη, Ανασφάλεια.* Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος.
- Φίλης, Κ. (2017) *Τουρκία, Ισλάμ, Ερτογάν*. Αθήνα : Εκδόσεις Παπαδόπουλος.
- Cassese, A. (2012) *Διεθνές Δίκαιο* . Αθήνα : Εκδόσεις Gutenberg.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ΟΔΗΓΙΑ 2013/32/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουνίου 2013)http://eur-lex.europa.eu/legal-content/El/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0032&from=El (20/05/2018)
- Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπηρεσία Ασύλου: Καθεστώς επικουρικής προστασίας http://asylo.gov.gr/?page_id=414 (20/05/2018)
- Διεθνής Αμνηστία: Απειλητικό προηγούμενο η απόφαση του ΣτΕ για τους Σύρους πρόσφυγες (2017)https://www.lawspot.gr/nomika-nea/diethnis-amnistia-apeilitiko-proigoymeno-i-apofasi-toy-ste-gia-toys-syroys-prosfyges (20/05/2018)
- «Μη ασφαλής τρίτη χώρα η Τουρκία» σύμφωνα με απόφαση της Επιτροπής Προσφυγών Ασύλου (2016)https://www.lawspot.gr/nomika-nea/mi-asfalis-triti-hora-i-toyrkia-symfona-me-apofasi-tis-epitropis-prosfygon-asyloy (22/05/2018)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή : ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Έβδομη έκθεση για την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας (6.9.2017) http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2a71444e-93d6-11e7-b92d-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF (22/05/2018)

- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 6ης Ιουλίου 2017 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2016 για την Τουρκία (2017) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0306+0+DOC+XML+V0//EL&language=EL (29/05/2018)

- ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, Βρυξέλλες 13.05.2015 COM(2015) 240 final https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_el.pdf (29/05/2018)

- Κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας, 18 Μαρτίου 2016 http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/ (29/05/2018)

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Δελτίο Τύπου: Ερωτήσεις – Απαντήσεις για την κοινή Δήλωση ΕΕ-Τουρκίας (2016) http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-432_en.htm (30/05/2018)

- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2016 σχετικά με τις σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας (2016)http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0450+0+DOC+XML+V0//EL&language=EL (30/05/2018)

- Η συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίαςτης 18ης Μαρτίου 2016: Μία πρώτη νομική και πρακτική αποτίμησηfile:///C:/Users/User/Desktop/ΕΕ-ΤΟΥΡΚΙΑ/άρθρο%20περάκη.pdf (30/05/2018)

- Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για το ζήτημα της ασφαλούς τρίτης χώρας : μία πρώτη αποτίμηση.http://www.immigration.gr/2017/02/blog-post_17.html (30/05/2018)

- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (2010) http://www.epirussa.gr/images/tesmiko/Συνθήκη%20Λειτουργίας%20Ε.Ε..pdf (30/05/2018)

- EUR-lex, Πρόσβαση στο Δίκαιο της ΕΕ: Συνεργασία μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM:l10125 (30/05/2018)

- BBC: Migrant crisis: Greek judges tell Syrian refugee Turkey is unsafe (2016)http://www.bbc.com/news/world-europe-36345990 (30/05/2018)

- ANNEX 6 to the REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL AND THE COUNCIL.Progress report on the European Agenda on Migration Relocation{SWD(2017) 372 final}. Brussels, 15.11.2017, COM(2017) 669 final

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171114_annex_6_relocation_en.pdf (30/05/2018)

- Euronews: Μακρόν προς Ερντογάν: Η Τουρκία να σεβαστεί το κράτος δικαίου (2018)http://gr.euronews.com/2018/01/05/makron-pros-erdogan-sevasteite-to-kratos-dikaiou (30/05/2018)

- Ελεύθερος Τύπος : Ανησυχία Ταγιάνι για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία (2018) http://www.eleftherostypos.gr/diethni/169502-anisyxia-tagiani-gia-tis-parabiaseis-ton-anthropinon-dikaiomaton-stin-toyrkia/ (30/05/2018)

- CNN: Τελεσίγραφο Τσελίκ στην ΕΕ: Πλήρης ένταξη της Τουρκίας ή τέλος στη συμφωνία για το προσφυγικό (2018) http://www.cnn.gr/news/kosmos/story/114090/telesigrafo-tselik-stin-ee-pliris-entaxi-tis-toyrkias-i-telos-sti-symfonia-gia-to-prosfygiko (30/05/2018)

- Ετήσια Στατιστική Έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ, 20.06.2016 http://www.unhcr.org/gr/%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC (01/06/2018)

- *ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ ΤΟΥ 1951 ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ https://www.unric.org/html/greek/pdf/refugeeconvention-GRE.pdf (01/06/2018)*

- Protocol relating to the Status of Refugees https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolStatusOfRefugees.aspx (01/06/2018)

- ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 141 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση) https://www.synigoros.gr/resources/docs/p-d--141_2013.pdf (01/06/2018)

- ΟΔΗΓΙΑ 2011/95/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 13ης Δεκεμβρίου 2011

http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=52a04b754 (03/06/2018)

- Διεθνής Μεταναστευτική Νομοθεσία. Γλωσσάριο για την Μετανάστευση, file:///C:/Users/User/AppData/Local/Packages/microsoft.windowscommunicationsapps_8wekyb3d8bbwe/LocalState/Files/S0/7/iml_20[1831].pdf (04/06/2018)

- Νόμος υπ΄αριθμόν 3030/2002 file:///C:/Users/User/Downloads/document.pdf (04/06/2018)

- Readmisson Agreement between EU- Turkey https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0239:FIN:EN:PDF (05/06/2018)

- EU-Turkey joint action plan http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_en.htm

- Implementing the EU-Turkey Statement – Questions and Answers. Brussels, 8 December 2016 http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-4321_en.htm (06/06/2018)

- Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EL (06/06/2018)

- Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 19/17. Λουξεμβούργο, 28 Φεβρουαρίου 2017

- https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-02/cp170019el.pdf (08/06/2018)

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη θέσπιση ενωσιακού κοινού καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής για τους σκοπούς της οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, και για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ, Βρυξέλλες, 09.09.2015, COM (2015) 452 final, 2015/0211 (COD) https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a5874209-56cc-11e5-afbf-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF (10/06/208)

- ΣτΕ Ολ 2348/2017: Η Τουρκία ως ασφαλής τρίτη χώρα για αιτούντα άσυλο πολίτη Συρίας. http://www.immigration.gr/2017/09/23482017.html (11/06/2018)

- ΣτΕ Ολ 2347/2017: Η Τουρκία ως ασφαλής Τρίτη χώρα για αιτούντα άσυλο πολίτη Συρίας.

http://www.asylumlawdatabase.eu/sites/www.asylumlawdatabase.eu/files/aldfiles/%CE%9F%CE%9B%20%CE%A3%CE%A4%CE%95%202347_2017%20D.%CE%9C..pdf (11/06/2018)

- Δήλωση της ΕΕΔΑ

https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/LAW363/IV.%20Μη%20επαναπροώθηση%20-%20Non-refoulement/Dilosi_EEDA_Asylo.pdf (11/06/2018)

- Council of Europe, Commissioner for Human Rights, Memorandum on the human rights implications of the measures taken under the state of emergency in Turkey, CommDH(2016) 35/07 October 2016, https://rm.coe.int/16806db6f1 (12/06/2018)

- Law on Foreigners and International Protection, Republic of Turkey file:///C:/Users/User/Desktop/eng_minikanun_5_son.pdf (12/06/2018)

- Temporary Protection for Syrian Refugees in Turkey http://w2eu.info/turkey.en/articles/turkey-syrianrefugees.en.html (12/06/2018)

- A critical review of Turkey's asylum laws and practices. Seeking asylum in Turkey https://www.noas.no/wp-content/uploads/2017/07/Seeking-asylum-in-Turkey_2016.pdf (12/06/2018)

- Έκθεση Διεθνούς Αμνηστείας 2016. Μη ασφελές καταφύγιο. Οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες στερούνται αποτελεσματικής προστασίας στην Τουρκία. https://www.amnesty.gr/sites/default/files/pdf/toyrkia_mi_asfales_katafygio_ekthesi_2016.pdf (12/06/2018)

- Ενδεικτικά Update on UNHCR letters of 4th May and 9th June 2016, European Council on Refugees and Exiles (ECRE), AIDA Report on Greece: 2016, http://www.asylumineurope.org/reports/country/Greece (13/06/2018)

- UNHCR Representation in Greece, GREAT/HCR/973, 23 December 2016, http://www.statewatch.org/news/2017/jan/unhcr-letter-access-syriansreturned-turkey-to-greece-23-12-16.pdf (13/06/2018)

- Greece - 9th Appeals Committee, Decision 15602/2017, 29 September 2017 http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/greece-9th-appeals-committee-decision-156022017-29-september-2017 (13/06/2018)

- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3907. Ίδρυση Υπηρεσίας Ασύλου και Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ «σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη− μέλη για την επιστροφή των

παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών» και λοιπές διατάξεις. http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2014/06/3907.pdf (14/06/2018)

- ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4375 ΦΕΚ Α΄51/3.4.2016. Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, ΑρχήςΠροσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις. https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/183712/nomos-4375-2016 (14/06/2018)

- Ν.4399/2016 (ΦΕΚ 117/Α/22.6.2016) Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες διατάξεις http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/resources/n_4399.2016.pdf (14/06/2018)

- Δημόσια Δήλωση για την τροπολογία που αλλάζει τη σύνθεση των Ανεξάρτητων Επιτροπών Προσφυγών http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/prosfuges_metanastes/Dimosia%20dilwsi%20EEDA.pdf (14/06/2018)

- ΣτΕ 1237-8/2017: Σύμφωνη με το Σύνταγμα η Συμμετοχή Δικαστικών Λειτουργών ΤΔΔ στις Ανεξάρτητες Επιτροπές Προσφυγών. http://www.immigration.gr/2017/05/1237-82017.html (15/06/2018)

- EU Facility for Refugees in Turkey projects committed/decided, contracted, disbursed – Status on 04/06/2018 https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/facility_table.pdf (16/06/2018)

- Ελλάδα : σε άθλιες συνθήκες οι αιτούντες άσυλο στα νησιά https://www.amnesty.gr/news/press/article/21019/ellada-se-athlies-synthikes-oi-aitoyntes-asylo-sta-nisia (16/06/2018)

- COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENTTurkey 2016 Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, theEuropean Economic and Social Committee and the Committee of the Regions2016 Communication on EU Enlargement Policy {COM(2016) 715 final}, Brussels, 09.11.2016 SWD (2016) 366 final https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_turkey.pdf (16/06/2018)